

Til Fødevarestyrelsen

Att:

18@fvst.dk;

CC: henol@fvst.dk

J. nr.: 2024-18-31-00664

1. november 2024

Vedr. høring over udkast til ændring af bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af grise

SEGES Innovation P/S vil gerne takke for muligheden for at give bemærkninger til forslag om ændring af bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af grise – herunder opstaldning af diegivende søer.

Ud fra seneste forskning og erfaringer fra praksis med fokus på betydning af farestiens areal og gulvprofil (se opsamling i Bilag 1) har SEGES to primære bemærkninger til det fremsendte udkast til ændringer i Bekendtgørelsen. Bemærkningerne skal ses i lyset af, at ændringer for opstaldning af diegivende søer vedrører konstruktionsmæssige forhold som stistørrelse og gulvprofil, som vanskeligt kan ændres, når farestierne er etableret.

§ 90. Bestemmelserne i §§ 71-72 finder først anvendelse fra den 1. januar 2040

- SEGES Innovation vil kraftigt anbefale, at besætninger undtages de specifikke krav til areal og gulvprofil, som er omtalt i §72 stk. 2 eller krav til redebygningsmateriale (§71), hvis besætningernes farestalde er taget i brug inden d. 1. januar 2025, stierne er indrettet til løse diegivende søer og anvendes som beskrevet i §72 stk 3. Disse besætninger bør først blive omfattet af reglerne (§71 samt §72 stk 2), når de pågældende bygninger tages ud af drift/undergår større ombygning.

§72, stk 2. Mindst 3 m² af stiens gulvareal skal være med fast eller drænet gulv.

- SEGES Innovation kan ikke anbefale, at der fastlægges lovkrav om et fast/drænet areal i soens opholds-område. Det skyldes, at der med dette krav er meget høj risiko for en dårlig hygiejne i farestierne. Det vurderes således ikke at være til fordel for hverken soens velfærd, stihygiejne og dermed miljø- og klimabelastning samt pattegrisenes sundhed og overlevelse at stille krav om fast/drænet gulvareal i soens opholdsområde. Et tørt fast/drænet gulv vil i meget stor udstrækning afhænge af stiens design og ikke af stiens areal. (Se Bilag 1 for yderligere argumentation).

Disse to primære bemærkninger bygger på, at SEGES i en længere årrække sammen med besætnings-ejere og deres ansatte har arbejdet på, hvordan farestier til løse søer kan indrettes med samtidig hensyntagen til søernes og pattegrisenes velfærd samt personalets arbejdsforhold – og til klima- og miljø.

Det har været afgørende i og for dette arbejde, at flere besætningsejere har bygget farestier til løse søer selvom, at det ikke har været påkrævet. Bygningsanlæg har en levetid på ca. 30 år, og besætningsejerne har således i forbindelse med deres byggeri påtaget sig en betydelig risiko ved ikke på det tidspunkt at have mulighed for at kende eventuelt kommende arealkrav eller andre specifikke krav til stiindretning.

Besætningsejernes parathed til at gå foran og til at stille deres faciliteter til rådighed, så det har været muligt at gennemføre forsøg under produktionsforhold, har været og er afgørende for, at der i dag er anbefalinger til indretning af farestier til løse søer.

Besætningsejere har således bygget ud fra bedst tilgængelige viden på det pågældende tidspunkt. Mange af farestierne til løse søer er desuden etableret med hensyntagen kravspecifikationer i en af de tilskudsordninger, der har været. Ingen af tilskudsordningerne har forudsat areal på mindst 6,5 m². I en enkelt ordning (2018) gav det point at have et areal med fast drænet gulv. Dette viste sig at føre til dårlig hygiejne, hvilket var medvirkende til, at der i ordningen i 2022 ikke blev stillet krav til gulvprofil i det areal., som soen har adgang til (herefter benævnt 'soens opholdsområde').

Dette skal også ses i lyset af, at en faresti til løse søer er kompleks, og forskellige stier, stiarealer og arealernes dimensioner kan opfylde behov for soen, for pattegrisene og for personalet. Det betyder også, at de eksisterende farestier til løse søer opfylder rigtig mange behov. Men ingen stier – eksisterende eller nye – kan opfylde alle behov.

Denne kompleksitet i indretning og indretningens betydning for en funktionsdygtig faresti understøttes i en spørgeundersøgelse (publiceres i november), som SEGES har gennemført, hvor otte eksperter vurderede, at både areal og arealets dimensioner er betydende for stiernes funktion i forhold søernes og pattegrisenes muligheder for at udføre specifikke adfærdselementer samt til dels for personalets arbejdsforhold og for miljø.

Udover ovenstående bemærkninger til udkast til ændringer af Bekendtgørelse vurderer SEGES, at en overgangsperiode på 15 år vil resultere i et økonomisk tab som følge af, at bygningsmassen ikke er afskrevet og øgede pladskrav ved indretning af farestier til løse søer. Derudover, at der er en række definitioner og specifikationer, som er uklare (se bilag 2).

Bilag 1:

- Opsamling - forskning og erfaringer fra praksis med fokus på betydning af farestiens areal og gulvprofil

Bilag 2:

- Områder, der kan forekomme uklare, hvor præcisering kan være hensigtsmæssig (eventuelt i Vejledning til BEK).

SEGES Innovation står til rådighed, hvis ovenstående giver anledning til uddybning eller videre drøftelser.

Venlig hilsen

Janni Hales

Janni Hales Pedersen
Fagchef
HusdyrInnovation, Gris

+45 9136 6416
jahp@seges.dk

Bilag 1 - Opsamling af forskning og erfaring fra praksis med fokus på betydning af farestiens areal og gulvprofil

- Soens mulige opholdsområde afhænger af
 - Stiens størrelse og dimensioner
 - Placering af boks-vinger efter åbning (i stier, hvor soens bevægelse begrænses ved faring)
- Pattegrisenes sundhed og trivsel samt arbejdsmiljø er afhængigt af høj hygiejne

Forskning og udvikling – areal farestier til løse søer

- EFSA anbefaler 7,8 m² – med et spænd fra 4,5 m² til 9,8 m². EFSA's kommissorium var velfærd – uden at inkludere miljø, klima, bundlinje eller medarbejdersikkerhed.
- Et nyligt review af Baxter et al. (2022) peger på:
 - *"However, generalizing on space is problematic because success of any system depends more on the quality of space, including spatial dimensions, pen features, overall room layout, as well as the ability of animals to use available space".*
 - *"How space impacts their welfare is determined by their ability to use the space to perform fundamental behaviors including: turning around, fully expressing inherently motivated behaviors such as nest building, engaging in successful mother-offspring interactions and differentiating functional areas. There is also the overriding effect of stockperson' quality."*

Forskning og udvikling – løse søers gøde- og hvileadfærd

Samlet gøde- og hvileadfærd

- Det kan ikke anbefales, at der fastlægges lovkrav om et fast/drænet areal i soens opholdsområde. Dette er uddybet nedenfor.

Gødeadfærd

- Søer i boks æder, hviler og gøder i samme position. Løse søer går væk fra deres æde- og hvileområde for at gøde. Det betyder i en faresti, hvor soen er i boks i nogle dage for at beskytte pattegrisene, gøder soen i et område af stien (den bagerste del af boksområdet), mens soen er i boks. Når soen er løs, gøder den i et andet område af stien. Dette er dokumenteret i adskillige forsøg.
- Soens gødeområde, når den er løs, vil således afhænge af soens længde, stiens dimensioner samt placering af krybbe mm.

Hvileadfærd

- Placering af et område med fast/drænet gulv i forhold til at tilbyde soen et leje-område, sikrer ikke, at soen bruger det, da løse søer selv vælger hvileområde. Hvileområde kan være midt i stien, langs en stiside eller en anden side, eller på skrå.
- Mulige placeringer af fast/drænet gulv afhænger af dimensioner på soens opholdsområde samt soens længde og dybde. (Søer er ca. 2 m lange og 70 cm dybe (fra ryg til under yver).
- Hvis hensigten med et fast/drænet gulv er, at det skal fungere som leje-område, skal det have 'form' som en so – dvs. være rektangulært. Dette komplicerer placering ift. en farestiens dimensioner og søernes adfærd.
- For andre dyregrupper er fastgulvs-områder tænkt til varmt/komfortabelt leje. En diegivende so har en betydelig varmeproduktion, og faresektioner har en betydeligt højere temperatur end andre staldsektioner, hvor søer opstales, for at imødekomme pattegrisenes behov. Behovet for at give soen et varmere leje er således ikke aktuelt – nærmere tværtimod.

Bilag 2 - Områder, der kan forekomme uklare, hvor præcisering kan være hensigtsmæssig

Udkast	Bemærkning fra SEGES Innovation
<p>§2. stk 4 Voksen orne: Et handyr efter kønsmodning, bestemt til avl.</p>	<p><u>Ændring fra kønsmodning til pubertet</u> Hvis der ændres fra kønsmodning til pubertet for orner §2 stk3, anbefales det at bruge samme ordvalg for voksne orner (§2 stk 4).</p>
<p>§2. stk 5 Gylt: Et hundyr fra indsættelse i stald eller staldafsnit med henblik på løbning og indtil faring.</p>	<p><u>Hundyr fra indsættelse....</u> Det anbefales at tilføje polte, således: <i>Polte:</i> Et hundyr fra indsættelse i stald eller staldafsnit med henblik på løbning og indtil løbning <i>Gylt:</i> Et hundyr fra løbning og indtil faring</p>
<p>§ 2. efter ny 21)</p>	<p><u>Tilføjes:</u> 22) Større ombygning: Hvis pågældende bygning tages ud af drift</p>
<p>§48 stk 2 Kravet om risikovurdering omfatter ikke avlsgrise, der er indkøbt ved en alder på 16 uger eller derover, og som holdes fysisk adskilt fra besætningens øvrige avls- og slagtegrise.</p>	<p><u>..ved alder på 16 uger..</u> I praksis er der en aldersspredning på indkøbte polte (eksempelvis 10-22 uger) afhængigt af karantænesystem i modtagerbesætning.</p>
<p>§50 stk 7 2) Flytning af grise mellem besætninger inden for samme CVR-nummer, hvis det af handlingsplanen, jf. § 49, stk. 2-4, for den enkelte besætning fremgår, hvorfor halekuperede grise flyttes til eller fra en besætning, der kan håndtere grise med hele haler</p>	<p><u>Halekuperede grise flyttes til en besætning der kan håndtere hele haler</u> Sætning er svær at læse og forstå "Hvorfor halekuperede grise flyttes....en besætning, der kan håndtere grise med hele haler...".</p>
<p>§ 72. Stk. 2. Farestien skal være indrettet, så soen eller gylten uhindret kan vende sig.</p>	<p><u>Hvordan defineres 'uhindret vende sig'?</u> Vil det være svarende til formulering ved tilskud farestier til løse søer 2022: "Soens vendeafstand er den afstand målt i et højdeinterval fra 60 til 90 cm over gulvet i stien, hvor en oprejst stående so uhindret kan vende sig rundt i stien. Du opmåler soens vendeafstand ved en diameter i stien, hvor soen uhindret, inden for det angivne højdeinterval, kan vende sig. Der skal minimum være en vendeafstand for soen i en cirkel rundt i stien med en diameter på 153 cm". Til orientering har SEGES Innovation for nyligt gennemført forsøg, hvor søers pladsforbrug til at vende sig er undersøgt. Publikation er under udarbejdelse.</p>
<p>§ 72. Stk. 2. Stien skal have et gulv areal på mindst 6,5 m², inklusiv afskærmet areal til pattegrisene.</p>	<p><u>Hvordan defineres gulvareal?</u> Vil det være svarende til formulering ved tilskud farestier til løse søer 2022: "Indvendige mål, svarende til metode anvendt ved ansøgning om tilskud til farestier – dvs., at farestiens længde og bredde opmåles fra indersiden af inventaret, der omkranser stien, til indersiden af inventaret på modsatte side. Arealet er længde/dybde gange bredde af stien, og det angives i m². Det opmålte stiareal fratrækkes ikke areal optaget af krybbe, foderautomater, friholderbøjler eller andet udstyr i farestien." Dvs., at areal reduceres ikke som følge af installerede delelementer inde i stien, som fx foderkrybbe, pattegrisehule, afskærmning via bøjler/plader mv., halmhæk og lignende.</p>

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen

Stationsparken 31-33, 2600 Glostrup

Att.: Henriette Oldager

København den 30. oktober 2024

Høringssvar til ændringer af bekendtgørelse om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af grise

World Animal Protection Danmark har følgende bemærkninger til udkastet med ændringer af reglerne omkring de dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af grise, som ændres som følge af aftalen om dyrevelfærd 2024-2027 "Sammen om Dyrene", som tidligere på året blev indgået i Folketinget mellem regeringen og en række andre partier.

Det er positivt, at der er indgået en aftale omkring forbedring af dyrevelfærd, og at mindstekravene for hold af grise strammes på de områder, der berøres af aftalen; bedøvelse forud for kastration, præcisering af regler om risikovurdering mv i forbindelse med halekupering, brug og overbrusningsanlæg og løse søer i farestalden. World Animal Protection Danmark havde dog gerne set, at ændringerne medførte større reelle forbedringer for grisene, og har følgende bemærkninger til de 4 berørte områder:

Bedøvelse forud for kastration af hangrise § 44

Det er godt, at det fremadrettet bliver en regel i lovgivningen, at kastration af pattegrise altid skal ske med forudgående lokalbedøvelse. Lokalbedøvelse ved kastration har igennem lang tid været en del af en frivillig brancheaftale, så langt hovedparten af hangrisene allerede i dag lokalbedøves før de kastreres. Men det er da positivt, at det nu også bliver et formelt krav i bekendtgørelsen om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af grise, for det er et mindstekrav og helt afgørende at pattegrise er tilstrækkeligt smertedækkede i forbindelse med kastration. Den bedste løsning er dog helt at udlade kastration af hangrise, og i stedet tjukke kødet for ornelugt på slagteriet.

Præcisering af regler om risikovurdering forud for tilladelse til halekupering

Det er ifølge §46 ikke tilladt rutinemæssigt at halekupere grise, men hovedparten af grise i den danske griseproduktion får stadig klippet et stykke af halen af indenfor de første levedøgn. Det gøres for at begrænse halebid, og sådan har det været i årevis. Den aktuelle præcisering af bestemmelserne om risikovurdering og tilhørende handlingsplan forud for, at der kan gives dispensation til at halekupere, ændrer ikke på dette, uanset om grisene opdrættes i Danmark eller eksporteres til udlandet som smågrise. Intet tyder på, at behovet for halekupering er på vej ned i den danske griseproduktion, og World Animal Protection opfordrer til, at fokus fremadrettet flyttes til staldsystemer med bedre plads og berigelse, som grisene trives i, og hvor risikoen for halebid er mindre.

Brug af overbrusningsanlæg §74

Det er allerede et krav, at der i stier til smågrise- avls- og slagtegrise skal være installeret et overbrusningsanlæg, der skal bruges til at regulere grisenes kropstemperatur, så de ikke lider overlast ved høje temperaturer. Det kan derfor undre at det er nødvendigt at præcisere i lovgivningen, at overbrusningsanlægget rent faktisk skal tages i brug med passende varighed og intervaller, når der er høje temperaturer i stalden. Grise er sårbare overfor høje temperaturer, og vil i sommerhalvåret ofte have behov for nedkøling f.eks. ved hjælp af et overbrusningsanlæg med koldt vand. Forhåbentlig sker det allerede de fleste steder.

Løse søer i farestalden §72

Søer og gylte skal ifølge §72 være løsgående i farestien, men på trods af dette, vil det med de nye regler være tilladt at fikser soen i farebøjler umiddelbart før faring og de første 4 dage efter faring. Denne praksis er ikke, hvad der normalt forstås ved løsgående søer i farestien, og det virker som en vildledning og udvanding af begrebet løsdrift i farestalden, at tillade fiksering af soen både før, under og efter faring.

Før faring har søen behov kunne bevæge sig som en del af sin naturlige redebygningsadfærd, herunder at bruge det redebygningsmateriale, den skal have tildelt i tilstrækkelig mængde ifølge §71. Det kan den ikke, når den fikseres før faring, og på tilsvarende måde vil fikseringen forhindre søens naturlige behov for at kunne bevæge sig under selve faringen. Fikseringen i farebøjler må fortsætte de første 4 dage efter faring, og forhindrer søens naturlige yngelpleje og kontakt til sine pattegrise.

Behovet for fiksering af soen i farestalden er begrundet med en mindre pattegrisedødelighed, men problemet med alt for mange døde pattegrise i forbindelse med faring skal løses ved at anvende en so, der får lidt færre men mere robuste pattegrise, så færre dør af kulde og sult i løbet af det første døgn efter faring. Fortsat fiksering af soen i farestalden er ikke vejen frem, og World Animal Protection opfordrer til at overgangsperioden indtil 2040 for eksisterende stalde, bruges på at ændre

avlsmålet for kuldstørrelse til færre mere robuste pøttegrise, som soen selv er til stand til at passe, og ikke mindst til fortsat udvikling af reel og velfungerende systemer til løsdrift i farestalden.

Med venlig hilsen

World Animal Protection Danmark

Pernille Fraas Johnsen

Senior rådgiver for landbrug